

28/10/2010

פוליסת אחריות מקצועית לבתי השקעות

בישראל כיום פועלים מאות יועצי השקעות ועשרות בתי השקעות אשר מחויבים על פי חוק לדרוש פוליסת ביטוח לאחריות מקצועית. החוק מגדיר במדויק אילו היקפי ביטוח מחויבים בתי ההשקעות לרכוש על מנת להגן על פני לקוחותיהם מפני ניהול רשלני לכאורה של תיק הלקוחות.

בעשור האחרון ענף ביטוח זה היה רווחי מאוד מבחינת מנורה חברה לביטוח אשר ביטחה את רוב בתי ההשקעות בארץ, עד אשר מנורה נאלצה לשלם פיצויים לפריזמה בפוליסת אחריות מקצועית בהיקף של עשרות מיליוני שקלים.

פיצויים אלו התביעו חותם על שוק ביטוח אחריות מקצועית לבתי השקעות בכלל ובאמצעות מנורה בפרט. עשרות בתי השקעות נאלצו לחפש מבטחות אחרות בארץ במשך חודשים ולמעשה לעבור על החוק שכן המשיכו לתת שירות ללקוחותיהם ללא ביטוח.

כיום המצב קצת שונה שכן למרות קימות מספר מבטחות בארץ אשר מעניקות ביטוח זה, נוסחי הפוליסה מרוקנים מתוכן את הכיסוי הביטוחי. יש אפשרות לרכוש ביטוח אחריות מקצועית באמצעות חברות ביטוח בארץ אך השוק הלונדוני, שוק הביטוח הבינלאומי, הקשיח את תנאי הביטוח כך שלמעשה בזמן תביעה בתי ההשקעות רבים ימצאו את עצמם עומדים מול שוקת שבורה וישלמו מכספיהם במקום באמצעות הביטוח.

כמו שאין חברת ביטוח מושלמת כך אין פוליסת ביטוח מושלמת.

מה מעניק הביטוח – בהתאם להגדרת העיסוק הנכונה של בית ההשקעות הביטוח יעניק פצויי לבית ההשקעות בגין תביעות שיגישו לקוחותיו בשל נזק כספי שנגרם להם כתוצאה מרשלנותו ו/או רשלנות עובדיו.

באילו מקרים עיקריים על פי תנאי הפוליסה הסטנדרטית לא יהא כיסוי, והפתרון המוצע:

1. בשל נסיבות ידועות לבית ההשקעות טרם עריכת הביטוח – על בתי ההשקעות לשים לב לסעיף זה בעיקר בעת מעבר הביטוח מחברת ביטוח אחת לשנייה. בשל כורח הנסיבות בתי השקעות רבים נאלצים לעבור מחברת ביטוח אחת לשנייה בעיקר בגלל עלויות הביטוח. במצב זה ניתן להסיק שבמידה ותוגש תביעה כנגד בית ההשקעות אחת הסיבות לדחיית התביעה ע"י המבטחת החדשה תהא בנימוק של סיבות ידועות טרם כניסת הביטוח לתוקף. במצב זה יכולים למצוא את עצמם בתי ההשקעות כבר בשלבים הראשונים של תביעה שהוגשה כנגדם נדחים ע"י חברת הביטוח. בפתרון המוצע הוא לנסח פסקה בפוליסה כי במקרה בו תוגש תביעה שהייתה לכאורה אמורה להיות מטופלת ע"י הפוליסה בחברת הביטוח הקודמת, המבטחת החדשה תיטול על עצמה את טופס התביעה ותשלם את פסק הדין ותתבע את חברת הביטוח הקודמת בגין פיצוי זה במקום המבוטח.

2. במקרה של אי יושר, הונאה הליך פלילי ו/או כוונה כלשהיא של בית ההשקעות לכאורה להתנהל בצורה זו חברת הביטוח תדחה את התביעה על הסף. דרך מילוט מסעיף דרכוני זה הוא ע"י ריכוך חריג זה לפוליסה כי במקרים שצוינו לעיל יהא כיסוי ביטוחי / יפוצה בית ההשקעות אם הנזק נגרם ללקוח שלא בכוונת תחילה כדי לגרום עושר שלא בצדק לבית ההשקעות או שלא במודעות של בית ההשקעות לגרימת נזק לתובע.
3. במקרה של ירידת שוק ניירות הערך בהם משקיעים בתי השקעות – ניתן לסייג זאת במקרים בהם לבית ההשקעות אין שליטה על ירידת ערך השוק ובכך להרחיב את הכיסוי הביטוחי בפוליסה.
4. במקרים בהם קיימים חוזים מול הלקוחות בהם בית ההשקעות מתחייב לנהל את תיק ההשקעות בצורה מסוימת אך בפועל לא מנהל כך. ניתן להמתיק זאת ע"י הוספת פסקה כי במקרים בהם התנהל תיק הלקוח שלא בכוונת תחילה בניגוד להסכם אזי חברת הביטוח תפצה את בית ההשקעות, שכן בסופו של יום פוליסת הביטוח מתחייבת לפצות את בית ההשקעות אם התנהל בצורה רשלנית.
5. מקרים בהם מוגשת תביעה לפני פקיעת הפוליסה – יש צורך הכרחי לתקן את עיוות זה ע"י מחיקת הסעיף באופן מיידי.

סעפים חשובים לציין בפוליסה:

1. הרחבת תקופת הדיווח – במקרה בו חברת הביטוח לא תחדש בשנה העוקבת את הפוליסה, כמו שהתרחש בסוף שנת 2008 בשל אילוצי מנורה חברה לביטוח, יש לציין בפוליסה כי חברת הביטוח תחויב להעניק כיסוי ביטוחי בכל מקרה בו בית ההשקעות אינו מעוניין ו/או אינו יכול לחדש את הביטוח באמצעות אותה חברת ביטוח בפרמיה מוסכמת מראש, בדרך כלל כ- 100% פרמיה. **יש לנסח סעיף זה לפני רכישת הביטוח שכן זו חובה חוקית של בית ההשקעות לרכישת ביטוח זה במקרה והוא מפסיק לפעול ו/או אין לו פוליסה מתאימה בשנה העוקבת.**
2. אחת התקנות החדשות אשר המחוקק פרסם מיום 8.9.08 ונכנסו לתקוף ביום 30.6.09 הם אפשרות להגביל את גבול האחריות הנרכש בפוליסת הביטוח לכדי 30 מליון ש"ח ובתנאי כי בית ההשקעות עומד בשני תנאים מצטברים: בעל הון עצמי של לפחות 10 מליון ש"ח והפקיד ערבות בנקאית לטובת לקוחותיו ע"ס 3 מליון ש"ח או שעריך פיקדון ני"ע למשמרת לטובת לקוחותיו וכמובן בטוחות אלו הן רק למטרת עמידה בתקנה זו. יש ניסוח בפוליסה כי במקרה של פיצוי ע"י חברת הביטוח הפיצוי יחולק באופן פרופורציונאלי בין חברת הביטוח לבין הפיקדון!!!! כלומר לא רק שבית ההשקעות ישלם ביטוח במיטב כספו הוא גם ישתמש בבטוחה לתשלום הנזק. כדי לתקן האבסורד זה יש להוסיף לפוליסה פסקה כי בכל מקרה הביטוח יהא ראשוני לכל בטוחה כזו או אחרת.
3. ביטול הביטוח – יש לדרוש כי ביטול הביטוח יהא בהתאם לחוק חוזה ביטוח ולא בהתאם לגחמות כאלו ואחרות של חברות הביטוח אשר יכולות לבטל את הפוליסה בכל רגע נתון בהודעה של 60 יום ובכך לא רק לגרום לבתי ההשקעות לעבור על החוק אלא גם להשאירן חשופות כנגד תביעות.
4. יש לציין בפוליסה כי במקרה של תביעה בחירת עו"ד שייצג את בית ההשקעות יהא בשיתוף עם חברת הביטוח ולא לפי בחירתה באופן חד צדדי. במקרה בו חברת הביטוח תבחר עבור בית ההשקעות את עורך הדין שייצג וגם תשלם לו שכ"ט לא צריך להכביר במילים כיצד תנוהל התביעה.

5. השתתפות עצמית בפוליסה – לא אחת חברות הביטוח נוטות להגדיל את ההשתתפות העצמית בפוליסה כדי להעביר את ההוצאות הראשונות במקרה של הגשת תביעה כנגד חברת הביטוח לבית השקעות. בהתאם לתקנה חדשה שהתפרסמה היום 8.9.08 ונכנסה לתוקף ביום 30.6.09 יש לבחון את גבוה ההשתתפות העצמית המותר על פי התקנה – 2% מההון העצמי או בסכום של מליון שח הנמוך מביניהם. במידה וההשתתפות העצמית בפוליסה חורגת מהמותר על פי התקנה על בית השקעות להפקיד ערבות בנקאית או פיקדון ני"ע בסכום השווה להפרש שבין סכום ההשתתפות העצמית המותרת ללא בטוחה לבין סכום ההשתתפות העצמית לפי חוק חוזה הביטוח. נציין כי בטוחה זו חייבת לשמש לצורך עמידה בתקנה זו בלבד.

לסיכום, מאחר וביטוח אחריות מקצועית לבתי השקעות נרכש על פי חוק יש לוודא כי חברות הביטוח לא תסייגנה כל דבר אפשרי וכי הפוליסה תנוסח באופן בו תסייע לבית השקעות להתגונן בפני תביעה ותשלם בסופו של יום את פסק הדין.

בברכת הצלחה

עו"ד ארז קדם